

Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
nefnasvið@althingi.is

Gunnarsholti, 6. október 2015

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um náttúruvernd (varúðarregla, almannaréttur, sérstök vernd, framandi tegundir o.fl.), 140. mál.

Landgræðslu ríkisins hefur borist erindi nefndasviðs Alþingis, dags. 24. september sl., hvar óskað er umsagnar stofnunarinnar á frumvarpi til laga um náttúruvernd.

Landgræðsla ríkisins starfar eftir lögum nr. 17/1965. Tilgangur þeirra laga kemur fram í 1. gr. en hann er að koma í veg fyrir eyðingu gróðurs og jarðvegs og að græða upp eydd og vangróin lönd. Umsögn stofnunarinnar er skrifuð í ljósi þessa tilgangs laganna.

I. Almenn

Í heildina er um að ræða breytingar til batnaðar á lögum um náttúruvernd sem, að óbreyttu, taka senn gildi.

II. Einstakar athugasemdir

Um 1. gr. – Skilgreiningar

Landgræðsla ríkisins leggur til að bætt verði við skilgreiningu á orðinu *náttúruspjöll*. Það að engri skilgreiningu sé til að dreifa er bagalegt, sérstaklega í ljósi þess að það hefur augljósa efnislega þýðingu í nokkrum greinum laganna. Orðið náttúruspjöll kemur fram í 6. (almenn aðgæsluskylda), 9. (varúðarregla), 20. (umferð ríðandi manna), 32. (skrá yfir vegi í náttúru Íslands), 87. (áskorun, fyrirmæli um úrbætur, dagsektir o.fl.) sem og í 31. gr. (akstur utan vega) en í síðastnefndu greininni hlýtur skortur á efnislegri skilgreiningu hugtaksins að vera hvað bagalegastur. *Náttúruspjöll* (eða það að valda þeim ekki) er augljóslega lykilhugtak í akstri utan vega. Það er dagljóst að ef náttúruspjöll eru látin óskilgreind þá getur það orðið til þess að ökumenn sleppa undan refsingu, vegna lagalegs ágalla – þ.e. ekki er fyllilega ljóst hver háttsemi flokkast til þess að valda náttúruspjöllum.

Náttúruspjöll eru m.a. skilgreind í reglugerð um takmarkanir á umferð í náttúru Íslands nr. 528/2005. Lagt er til að sú skilgreining verði tekin upp í lögum um náttúruvernd en hún er eftirfarandi: „*Náttúruspjöll: Spjöll á gróðri, dýralífi, jarðvegi, jarðmyndunum og landslagi hvort sem um varanlegan eða tímabundinn skaða er að ræða. Myndun slóða og hjólfara hvort sem er á grónu landi, þar með töldu mosavöxnu landi, eða ógrónu svo sem melum.*“

Landgræðsla ríkisins telur að ný skilgreining á orðinu *vegur* sé til mikilla bóta. Gert er ráð fyrir að undir einum hatti verði nú allir vegir sem heimilt er að aka, eftir atvikum með takmörkunum.

Um 10. gr. – Heimild til að tjalda

Lagt er til að 3. mgr. orðist svo: „*Utan þéttbýlis skal einungis nota tjaldvagna, fellihýsi, hjólhýsi, húsbýla og annan sambærilegan búnað á skipulögðum tjaldsvæðum.*“

Þannig er lagt til að seinni hluti setningarinnar, „... og svæðum á óræktuðu landi sem tengjast vegum sem heimilt er að aka og þar sem ekki er hætt á skemmdum á náttúrunni.“ verði felldur niður.

Jafnframt er lagt til að bætt verði við málsgreinina nýrri setningu: „*Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð undanþágur frá þessu ákvæði.*“

Breytingatillaga Landgræðslu ríkisins hvað ofangreint varðar er tvíþætt. Annars vegar er lögð til breyting á orðalagi 1. másl. þannig að ljóst sé að notkunarheimild tækjanna taki aðeins til svæða með viðurkennda aðstöðu. Varðandi brottfall síðari hluta setningarinnar er bent á að hún gefur nær ótakmarkaða heimild til aksturs utan vega, ef slíkt veldur ekki náttúruspjöllum. Núverandi orðalag ákvæðisins gefur jafnframt tilefni til að túlka á þann hátt að einungis annað af tvennum skilyrðum þurfi að vera uppfyllt; að svæðið tengist vegum eða að ekki skuli vera talin hætt á skemmdum á náttúrunni.

Þá er lagt til að ráðherra sé heimilt í reglugerð að setja ákvæði um undanþágur frá slíkum takmörkunum á notkun á ferðavögnum og/eða ferðabílum í náttúru Íslands. Með auknum straumi erlendra ferðamanna til landsins, samfara aukinni notkun vagna og bíla sem sérstaklega eru búnir til gistingar, er ljóst að ástæða kann að vera til að stýra notkun þeirra mikið mun meira en nú er gert. Það er ljóst að það er engum til framdráttar að þessi tæki megi nota nánast takmarkalaust, s.s. í vegköntum, bílastæðum, plönnum, rjóðrum, úthaga sem ekki sporast o.s.frv. Síður en svo bætir þessi staða ásýnd landsins, sem og að átroðningur og losun úrgangs verður tilviljanakenndur.

Um 13. gr. – Akstur utan vega

Landgræðsla ríkisins gerir athugasemd við c. lið greinarinnar. Stofnunin leggur til að 1. mgr. 2. mgr. orðist svo: „*Þrátt fyrir ákvæði 1. másl. 1. mgr. er við akstur vegna starfa við landbúnað heimilt, ef nauðsyn krefur, að aka utan vega á landi utan miðhálandisins sem sérstaklega er nýtt til landbúnaðar ef ekki hljóttast af því náttúruspjöllum.*“

Lagt er til að orðunum *utan miðhálandisins* verði bætt inn í málsgreinina. Það er ekki að sjá að fram hafi komið nokkur rök er hníga til þess að þeim er starfa við landbúnað sé veitt algerlega opin heimild til aksturs utan vega, hvar sem er og hvenær sem er. Það er allra hluta vegna betra að binda þessa undanþágu við land utan miðhálandisins. Þá má þess og geta að strax í 2. másl. ákvæðisins er bændum veitt sérstök heimild til að sækja sauðfé inn á miðhálandið ef þurfa þykir.

Um 14. gr. – Skrá yfir vegi í náttúru Íslands

Landgræðsla ríkisins tekur að þær breytingar sem frumvarpið felur í sér, hvað varðar þá þætti sem fjallað er um í grein þessari, til mikilla bóta.

Landgræðsla ríkisins telur rétt að tekið verði til skoðunar hvort rétt sé að skerpa á því, ef vegur er einungis ætlaður til takmarkaðra nota, hvort að upplýsingar um hann skuli koma fram á almennum kortum og jafnframt hvernig þær takmarkanir skuli þá koma fram. Takmarkanir skuli þannig, ef birtar eru, vera öllum ljósar. Þannig er lagt til viðbætur við 1. málsl. 5. mgr. þannig að hún hljóði svo: „Ráðherra kveður í reglugerð nánar á um gerð og birtingu skrár yfir vegi í náttúru Íslands um vegi samkvæmt þessari grein, þ.m.t. hvort hann skuli almennt birtur sem og hvernig takmarkanir skv. 3. mgr. skuli tilgreindar.“

Virðingarfyllst,
f.h. Landgræðslu ríkisins

Birkir Snær Fannarsson